

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Saksbehandler: Anne Sofie Faye-Lund
Vår dato: 10.10.2007

Vår referanse: 07/00271
616

Deres dato: 04.07.2007

Deres referanse: 200703927 EPHCH/ANO

Høring – NOU 2007:5 Frarådningsplikt i kredittkjøp.

Det vises til deres høringsbrev av 4.juli d.å. der det bes om kommentarer til Banklovkommisjonens forslag til ny frarådningsbestemmelse i Kredittkjøpsloven og til departementets alternative forslag.

Ad 2.1. Behovet for frarådningsplikt i Kredittkjøpsloven.

Forbrukerrådet har lenge tatt til orde for en bedre samkjøring av Finansavtaleloven (fil.) og Kredittkjøpsloven (kredkjl.) Regelsettene er i dag kompliserte og ulike og derfor vanskelige å praktisere både for kunde og tilbyder. I mange tilfeller kan det være tilfeldig hvordan finansieringen gjennomføres, noe som igjen gjør det vanskelig å vite hvilke regler som faktisk gjelder. En så uoversiktlig og tilfeldig rettstilstand er lite tilfredsstillende for alle parter, dvs. både for kredittmottakere, for kredittyter og for eventuelle selgere. Vi støtter derfor Banklovkommisjonens vektlegging av behovet for helhet i regelverket.

Forbrukerrådet mener at en frarådningsplikt vil kunne ha en sunn preventiv effekt ved at kredittytere blir noe mer forsiktige med å tilby kreditter uten å foreta de nødvendige undersøkelser før avtaleinngåelsen, samtidig som det kan gi forbrukerne en tankevekker før kredittavtalen inngås. En sanksjonsbelagt frarådningsplikt vil mao. slik Forbrukerrådet ser det ha en viktig signaleffekt i markedet i tillegg til den praktiske virkning mht. frarådning av kredittopptak i enkeltsituasjoner.

Det må også i dag anses å være gjeldende rett at en finansinstitusjon etter omstendighetene vil kunne ha en frarådningsplikt i forhold til kreditter som omfattes av kredkjl. Dette er lagt til grunn både av Bankklagenemnda og i Forbrukertvistutvalgets vedtak, jf. det som er nevnt i NOU 2007:5 under hhv. 2.3.31 og 2.3.3.2. Slik Forbrukerrådet ser det vil det da også være naturlig å lovfeste regelen.

En kodifisering vil dessuten i seg selv kunne ha positive effekter ved at det bidrar til å bedre informasjon til alle parter om at kreditter til forbrukere er underlagt skranker. I tillegg er det all

UTGIVER AV:

Forbrukerrådet
The Consumer Council
of Norway

Postadresse:
P.b. 4594 Nydalen
NO-0404 Oslo

Besøksadresse:
Rolf Wickstrøms vei 15
0486 Oslo

Org. nr.:
NO 871 035 382 MVA

post@forbrukerradet.no
forbrukerportalen.no

Publikumstelefon:
815 58 200
Sekretariatet,
tlf.: 23 40 05 00

mulig grunn til å tro at det for forbrukeren vil være atskillig enklere å påberope mangelfull fraråding i praksis ved å kunne vise til en lovbestemmelse, fremfor å måtte gå veien om ulovfestede regler om lojalitet i kontraktsforhold, evt. med støtte i avtalelovens regler.

Forbrukerrådet støtter på denne bakgrunn forslaget om å lovfeste en frarådningsplikt i kred.kjl.

Ad. 2.2. Hvilke kredittavtaler som bør omfattes.

Forbrukerrådet er som Banklovkommisjonen av den mening at en frarådningsplikt bør gjelde for alle kredittyper som faller inn under loven, da dette vil være mer oversiktlig og helhetlig. Kredittkjøpslovens regler er allerede kompliserte å praktisere, og vi frykter at en inndeling av reglene mht. hvilke kreditter som skal underlegges frarådningsplikt, vil kunne gjøre praktiseringen ytterligere komplisert.

Det er dessuten grunn til å påpeke at en frarådningsplikt alltid vil måtte vurderes konkret ut fra situasjonen og partene. En frarådningsplikt vil kun være aktuell der det foreligger omstendigheter som gir kredittyster eller selger grunn til å stille spørsmål om kredittopptaket bør gjennomføres. Ved mange kredittopptak iht. kred.kjl. vil slike omstendigheter ikke foreligge, bl.a. pga. kredittens beskjedne størrelse eller annet. Praksis vil på sikt fastsette hvilke retningslinjer som bør gjelde for vurderingen av når frarådningsplikt er aktuelt.

Slik vi ser det bør derfor ikke frarådningsplikten begrenses til å gjelde kun for enkelte kredittyper.

Ad. 2.3. Hvem som bør være underlagt en frarådningsplikt.

Det må være opplagt at den som yter kreditt vil måtte omfattes av en regel om frarådningsplikt. *Kredittyster* er også i dag forpliktet til å foreta en kredittvurdering av kunden, og vil under sin undersøkelse av kundens gjeldsforhold og eventuelle betalingsanmerkninger kunne oppdage økonomiske forhold som gjør at kredittopptaket bør frarådes. Som i fil. § 47 kan i tillegg kunnskap om "andre forhold" knyttet til forbrukeren gjøre at fraråding er på sin plass. Bl.a. vil kunnskap om forbrukerens helsemessige eller personlige forhold som med en viss sannsynlighet vil kunne svekke kredittsøkers betalingsevne fremover kunne medføre at kredittyster har plikt til å frarå. Å pålegge kredittyster en frarådningsplikt i kred.kjl. som i fil. vil oppfylle behovet for helhetlig regulering av forbrukervernet ved opptak av kreditt/lån som påpekt av Banklovkommisjonen.

Banklovkommisjonen går i sitt lovforslag også inn for å pålegge *selger* en selvstendig plikt til å frarå dersom "forbrukerens økonomiske evne eller andre forhold på denne side" tilsier det. Som påpekt av kommisjonen er ofte selgeren den som har den direkte kontakten med forbruker under kredittopptaket, og som derfor vil kunne ha forutsetninger for å forstå at kreditten og eventuelt kjøpet ikke bør foretas. Relevante omstendigheter som kan føre til en frarådningsplikt kan være forhold rundt forbrukerens nåværende og fremtidige økonomiske situasjon, grunnet for eksempel personlige forhold som for eksempel helseproblemer, skilsmisse, konkursproblemer eller annet som vil kunne påvirke forbrukerens betalingsevne fremover.

Frarådningsplikt for selger ved kjøp som faller inn under kredittkjøpsloven, vil for forbrukeren komme som et positivt tillegg til andre sanksjoner iht. forbrukerkjøp- og avtaleloven. Det må bli opptil forbrukeren å velge hjemmelsgrunnlag, noe som igjen vil bestemme om klage på

manglende frarådning skal behandles i Bankklagenemnda eller i Forbrukertvistutvalget. Dette vil måtte løses i praksis.

Departementets alternative lovforslag pålegger selger en frarådningsplikt i de tilfellene der selger "opptrer på vegne av kredittyster", dvs. at selgers frarådningsplikt kun er aktuell ved inngåelsen av kredittavtalen. En slik regel innebærer at relevante økonomiske eller andre forhold som inntreffer etter inngåelse av kredittavtalen, men før kreditten utbetales, ikke kan gi grunnlag for frarådning. Dette er klart uheldig.

I tillegg vil departementets forslag lett kunne føre til tolkningsproblemer hva gjelder spørsmålet om selger "opptrer på vegne av" kredittyster. For forbrukeren vil det kunne bli vanskelig å dokumentere partsforholdet mellom selger og kredittyster. I tillegg kommer at mange forbrukere i kjøpsøyeblikket ikke har klart for seg at kredittyster og selger er to ulike aktører, og at forbrukeren faktisk inngår to ulike avtaler. At begge aktører omfattes av en frarådningsplikt, vil gjøre regelen lettere å forstå og praktisere for forbrukeren.

Praktisk gjennomføring.

Forbrukerrådet er enig med kommisjonen i at det ikke kan lempes på kravet til skriftlighet pga. behovet for dokumentasjon i ettertid om frarådning er gitt. I tillegg må en frarådning for å kunne ha den ønskede effekt gis før kredittavtalen inngås. Dessuten må gjelde et krav til individuell vurdering, dvs. at standardformuleringer i avtaledokumenter ikke er tilstrekkelig. For at en frarådning skal kunne ha den ønskede effekt, må samtlige av disse kravene gjelde også ved frarådning iht. kredittkjøpsloven selv om det her vil dreie seg om mer beskjedne kreditter som forutsettes innvilget på kort tid.

Selv om de nevnte krav kan synes uforholdsvis strenge og vanskelig gjennomførbare i mange kredittforhold etter kredkjl., er det grunn til å tro at praksis vil løse dette ved innføring av langt på vei standardiserte rutiner både mht. innhenting av nødvendige opplysninger og den etterfølgende kredittvurderingen på en måte som alle parter kan leve med. Det vises i den anledning til det som beskrives i NOU 2007: 5 under pkt. 2.3.4.2 Kredittvurdering. I denne sammenheng må trekkes fram kommisjonens presisering av at kredittyster ved mindre kreditter med fritagende virkning vil kunne legge forbrukerens egne opplysninger til grunn for sin kredittvurdering. Grensene for hva som kan må og skal kreves mht. kredittvurdering og når frarådning må gis, vil som nevnt måtte fastsettes gjennom praksis.

Oppsummering.

Som det går frem av det ovennevnte støtter Forbrukerrådet Banklovkommisjonens forslag om å pålegge både kredittyster og selger selvstendig frarådningsplikt for kreditter som faller inn under kredkjl.

Ad 2.4. Innholdet i en frarådningsplikt.

Forbrukerrådet støtter Banklovkommisjonens forslag om at det er naturlig og tilstrekkelig at bestemmelsen sier at forbrukeren "bør overveie" å avstå fra kredittkjøpet i motsetning til fil. § 47 der det kreves at forbrukeren "alvorlig bør overveie" å avstå. Det vises i den anledning til det som sies i NOU 2007:5 under pkt. 5.3.5, som vi støtter fullt ut.

Ad 2.5. Sanksjoner.

Brudd på bestemmelsene i kredkjl. er i dag hovedsak offentligrettslig sanksjonert. For at en regel om frarådningsplikt skal ha den ønskede preventive og begrensende effekt overfor både forbruker og kredittyster/selger, er det imidlertid avgjørende at brudd på frarådningsplikt underlegges privatrettslige sanksjoner i form av lempning eller bortfall iht. en konkret

vurdering. Ved vurderingen av lempning vil det tas hensyn til forhold knyttet til begge parter samt omstendighetene rundt inngåelsen, slik at det lar seg gjøre å komme frem til en objektivt sett fornuftig og rimelig avgjørelse. Dette selv om partene naturlig nok ikke alltid vil være enig i hva som anses som rimelig.

I de tilfellene der kredittyter kan kritiseres for manglende fraråding, vil det være naturlig å gi forbrukeren valget mellom å fastholde kjøpet i forhold til selger, dvs. at kredittdelen faller bort, eller heve både kredittavtalen og kjøpet. Konsekvensene av å fastholde kjøpet vil være at forbruker må innfri den delen av kreditten som blir igjen etter at en eventuell lempning har funnet sted, men beholde gjenstanden. Dette vil også måtte bli resultatet i de tilfellene der for eksempel tjenesten allerede er gjennomført eller varen oppbrukt, og derfor ikke kan restitueres.

Med hilsen
Forbrukerrådet

Lasse Billington
Underdirektør

Anne Sofie Faye-Lund
Seniorrådgiver

UTGIVER AV:

